

SFÂNTU GHEORGHE

Simona BURTEA

TRANS.FORM@ Sfântu Gheorghe. 2005

Pentru unii, numărul 13 aduce ghinion. Dar ce-ar spune superstițioșii despre a 13-a ediție a unui festival care se deschide într-o zi de 13? Va fi el o catastrofă? *ATELIER*, Festivalul Teatrului „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe s-a mutat la Sighișoara, ocazie cu care a fost rebotezat *Trans.Form @*.

Transilvania: Forme Alternative Teatrale – acesta a fost sloganul unei săptămâni din care nu au lipsit spectacolele de teatru, dar nici colocviile ori concertele...

În prima zi, zeii au vizitat Teatrul „Tamasi Aron” prin intermediul spectacolului *Omul cel bun din Sâciuan* de Bertolt Brecht. Trei nemuritori sosesc în căutarea bunătații pământenilor și o întâlnesc pe *Sen De* (Péter Hilda) – o prostituată din mahala –, pe care o supun unui experiment. O tulburătoare fabulă despre aviditate și despre dificila sarcină a omului de a respecta orânduilele divine. Mátray László, Szabó Tibor, Váta Loránd dau viață unor zei ușor caricaturizați care se exprimă și prin cânt. „Este foarte greu să vorbești astăzi despre bine și rău”, mărturisea odată regizorul acestui spectacol. Bocsárdi László reușește să îndeplinească latura caldă a poveștii cu materia rece. Întreg spectacolul vorbește despre dorința de echilibrare a lumii, punând în balanță generozitatea și lăcomia, binele și răul, frumosul și urâtul.

La finalul primei zile, Festivalul se mută în stradă. *Talking Drums* – un grup de percuționisti din Cluj – realizează o cascadă de ritmuri și sunete. Un show plin de energie și mișcare susținut de: Violeta Cioban (solistă), Domi Cserkez, Alexandru Crăciun, Nae Coman, Felix Moldovan.

A doua zi, regizorul Silviu Purcărete, directorul onorific al Festivalului, își începe, la Centrul Cultural din Arcuș, workshop-ul de scenografie cu tema *Interior–exterior: Alegerea spațiului scenic*. Prima parte are ca subiect principal lumina pe scenă. Silviu Purcărete le dezvăluie studenților scenografi secretele spectacolului de teatru văzut ca un *puzzle* în care fiecare piesă este importantă. „În general, mi-am făcut singur scenografia atunci când știam clar ce am de făcut”, precizează Purcărete. De la ecleraj, discuția continuă în jurul *actorului*, apoi al *sunetului* care desenează spațiul și care trebuie privit ca un personaj, ajungând, în final, la rolul *cuvântului* în spectacol. Pentru Purcărete, „teatrul începe în momentul în care se creează o relație între elemente dispartate”. Participarea criticilor de teatru Ludmila Patlanjoglu și Alice Georgescu dau prestanță întâlnirii.

Și totuși, primul episod al atelierului îmi lasă câteva semne de întrebare. Îmi pun speranțe mari în cea de-a doua zi.

Voința lucrurilor, spectacolul de teatru-dans semnat de Marisa Godoy (Elveția) mi-a ocupat după-amiaza: o așteptare activă, urmată de o zbatere pe loc. Interpreta a adus pe scenă mișcări aparent lipsite de efort, cu multe pauze, un dans fragmentat, dar plictisitor. Videoproiecțiile lui Luigi Archetti păreau, în context,

binevenite. Pe scenă se prezenta o lume haotică, fragmentată, o lume relativă și distructivă.

Buimacă încă după această reprezentare, am urmărit, apoi, un spectacol-coupé: *Prin gâtul sticlei și Discuție tăcută*. Compania VerTeDance din Cehia le-a adus la Sfântu Gheorghe pe Veronika Knytlová și Tereza Ondrová. Dacă, în prima parte, cele două își oferă privirilor noastre corpurile parcă decupate de fâșii luminoase, mai târziu, ele creează senzația de adâncime și de înălțime. Bariera dintre cei care privesc și cei care sunt priviți se rupe printr-un element spectaculos – o perdea de apă; prin mișcările lor, dansatoarele vor ca și spectatorii să simtă picăturile de ploaie. Muzica, semnată de Jirí Jakl, Ondřej Urban, Míra Mikeš, Tomáš Procházka, reușește să inducă o atmosferă de mister.

„Există oameni dotați, ca un fel de îngeri, care, atunci când pun mâna pe ceva, fac minuni...” Așa își continuă Silviu Purcărete workshop-ul, referindu-se la cei ce nu se văd într-un spectacol: luminiștii de geniu, capabili să facă adevărate minuni cu mijloace rudimentare. Chiar dacă, de ani buni, computerul a înlocuit mașinăriile manevrate manual, cu roți și manivele, fără prezența mașiniștilor, a regizorului tehnic, spectacolul ar pierde enorm din relația directă și imediată cu publicul. Legăturile interumane care se stabilesc în timpul repetițiilor și al reprezentației sunt esențiale.

Am intrat plină de curiozitate la *Acea zi de vineri. August/ 1982*, producția Teatrului „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe, realizată după romanul „Porumbelul” de Patrick Süskind și semnată de regizorul Andras Lorant. O transpunere nonconformistă, brutală pe alocuri, a tristeții, durerii, mizeriei umane, sexualității și agoniei. Prin limbajul trupului, cinci femei și patru bărbați exprimă, pe rând, neliniștea și indiferența. Al doilea spectacol al zilei a compensat absența cuvintelor din cel dintâi. *Don Quixotte*, o adaptare după opera lui Miguel de Cervantes, prezentată în formula unui *one-man show*. Învăluit în umor și nostalgie, actorul francez Jacques Bourgaux dă viață Cavalerului Tristei Figuri, dar și multor alte personaje, de la Sancho Panza sau Dulcineea la... Rosinante. Actorul pare a fi un profesor atipic, care vine în fața elevilor și le povestește romanul, îmbinând cuvintele cu mișcări scenice adecvate. Am impresia că întreaga lume a lui Cervantes mi-a trecut prin fața ochilor.

Ziua a patra a festivalului e mai puțin fastă pentru spectatorii obișnuiți. Din dorința lui Silviu Purcărete, ultima parte a atelierului le este rezervată exclusiv studenților scenografi.

Studioul *Toaca* și Teatrul Foarte Mic din București au prezentat spectacolul cu piesa *Orfeu sau Cum să te dezbraci de pene* după texte de Gellu Naum. O poveste despre armonie, artă și dorința de împlinire prin dragoste... ratată, însă. Eșecul continuă cu *Interferencias Humanas (Interferențe umane)*, spectacolul Companiei *In action* din Rio de Janeiro, Brazilia. Cu gesturi reduse la minimum, Anne Westphal și Susanita Freire interpretează două personaje care nu pot vorbi, vedea sau auzi, pentru că... nu au cap. Sunt condamnați să se exprime printr-un trup amputat.

O recapitulare a vieții lui Dali este adusă în scenă de tânărul actor Filip Ristovski, în spectacolul *Dali-Avida Dollars*. Genialul artist este, aici, o apariție violentă: obsedat de sex și de marile sale iubiri: soția (Gala) și banii. Propunerea Mălinei Andrei (căreia îi aparțin scenariul, regia și coregrafia) este mai puțin

reușită, semănând cu o conferință la care ne sunt prezentate proiecții cu lucrările celebrului pictor.

Corporalitatea în spectacolul de teatru contemporan a fost titlul colocviului cu care a început o nouă zi a festivalului *transformat*, având-o în postura de moderator al discuțiilor pe Mihaela Michailov.

Compania „Ladjanski Berger” din Budapesta prezintă, în spectacolul *Almost 3 (Aproape 3)*, o poveste de iubire „spusă”, însă, într-o manieră stânjenitoare. Un bărbat și o femeie se întâlnesc regulat într-un ritual de împerechere fără sfârșit. Atunci când bărbatul nu mai apare, Ea se omoară. Spectatorii sunt introduși într-o atmosferă de o intimitate inestetică. De ce „aproape 3”? Pentru că mai există un personaj nevăzut, care cântă la vioară în ritmul bătăilor inimii celor doi îndrăgostiți.

Seara mi s-a făcut „*dor de frații mei din Labrador*”, alături de Ada Milea, Dorina Chiriac și Radu Bânzaru. Nici nu-mi mai doream altceva...

Ultimele trei zile au început fiecare cu câte un spectacol-lectură. Proiectul, susținut de UNITER, a cuprins câteva piese selecționate la Concursul *Cea mai bună piesă a anului*, ediția 2004.

Radu Afrim, care semnează și regia și scenografia spectacolului său de la Teatrul „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe, ne introduce în atmosfera unei comunități reunite în jurul lui... *David's Boutique*. Personajele poartă numele actorilor: Romulus Chiciuc, David Kosma, Clara Flores... Un spectacol retro și *trendy*, o comedie muzicală care, oricât haz ar avea, obosește prin repetarea unor clișee.

Deși început la miezul nopții, spectacolul *Shape of Things (Forma lucrurilor)*, o coproducție Teatrul ACT – Compania „Teatrul Fără Frontiere”, s-a bucurat de un public pe măsură. Montarea are aerul de teatru imaculat, care nu obosește, cu detalii bine puse la punct, în care nimic nu e întâmplător, pentru că totul ajută la crearea unui întreg unitar și coerent.

În mizanscena Teatrului Szigligetti, Szolnok (Ungaria), *Papa Ubu*, celebrul personaj al lui Jarry, cu toată înfățișarea lui modernă (Mikó István), e aceeași întruchipare a lăcomiei, lașității, meschinăriei, degradării și cruzimii: un ins lipsit de orizont. Montarea beneficiază de regia lui Sorin Militaru și scenografia multifuncțională a lui Horațiu Mihaiu, directorul Teatrului „Andrei Mureșanu” și al Festivalului-gazdă.

Teatrul *Figura Studio* din Gheorgheni ne poartă la capătul lumii cu *A malon (Moara)*, spectacol de teatru-dans care încheie Festivalul. Într-un decor simplu, dar funcțional, într-o atmosferă apăsătoare, un morar și fiul acestuia primesc vizita nocturnă a trei străini cu trăsături animalice. Locul începe să fie bântuit de energii negative. Băiatul, vrăjit, își pierde amintirile... Ritualurile demoniace sunt conturate prin mișcări scurte și fragmentate. Regia și coregrafia sunt semuate de Uray Péter, un creator de teatru-dans care își împinge imaginația la extrem, într-o notă fascinantă și pronunțat teatrală.

După ce am parcurs, timp de o săptămână (12–19 iunie a.c.), un adevărat maraton al *formelor alternative teatrale*, am rămas cu senzația de a fi urmărit o reprezentație completă. Toate elementele spectacolului de teatru au fost dezmembrate și apoi reasamblate. Trans.Form@: un festival complex, cu totul *transformat*. Un experiment asumat, chiar dacă numai pe alocuri reușit.